

ANDØY KOMMUNE

SØKNAD OM STATUS SOM OMSTILLINGSKOMMUNE

Saksbehandler	Arkivsaksnummer
Kirsten Lehne Pedersen	16/1433

SAKSGANG

Utvalg	Møtedato	Saknr
Formannskapet	29.03.2017	34/2017
Kommunestyret	03.04.2017	24/2017

Vedlegg:

1. Søknad om status som omstillingskommune.
2. Strategisk utviklingsanalyse
3. Situasjons- og konsekvensanalyse ved nedleggelse av Andøya flystasjon
4. Vedtak 13.01.17, sak 001/17 - formannskapsvedtak i hht kom.lov § 13"

Forslag til vedtak:

Andøy kommune søker med dette om status som omstillingskommune og midler til utvikling av nye arbeidsplasser som en konsekvens av at Stortinget har vedtatt nedleggelse av Andøy flystasjon.

^{Jan}
Kirsten L. Pedersen
rådmann

Jonhann Bø

Formannskapet 29.03.2017:

Behandling:

Ordføreren fikk fullmakt til å innarbeide i dokumentet innspill som fremkom i møtet.

Votering:

Enstemmig vedtatt.

FS- 34/2017 Vedtak:

Andøy kommune søker med dette om status som omstillingskommune og midler til utvikling av nye arbeidsplasser som en konsekvens av at Stortinget har vedtatt nedleggelse av Andøy flystasjon.

Bakgrunn for saken:

Formannskapet vedtok 13.01.17 å igangsette prosess med sikte på statlig omstillingsprogram etter modell fra tidligere omstillinger i Forsvaret, på bakgrunn av Stortingets beslutning om å legge ned Andøya flystasjon.

Vedlagte utkast til søknad om status som omstillingskommune er utarbeidet av Andøy kommune i samarbeid med Nordland fylkeskommune og Innovasjon Norge. Søknaden må godkjennes av kommunestyret. Deretter vil Nordland fylkeskommune innen fristen 07.04.17 sende søknad til KMD om omstillingsstatus for Andøy kommune.

Faktiske opplysninger:

Etter formannskapets vedtak 13.01.17 er det gjennomført nødvendige analyser og kartleggingsarbeid, herunder en strategisk utviklingsanalyse med omfattende involvering av næringslivet, ungdomsrådet m.fl. Det er blant annet gjennomført følgende aktiviteter:

- informasjonsmøte med ungdomsrådet 21.02.17
- oppstartsmøte midlertidig omstillingsstyre 28.02.17
- åpent møte med næringslivet 28.02.17
- intervjuer m/næringslivet 01-03.03.17
- workshop m/intervjuobjektene 23.03.17
- møte i midlertidig omstillingsstyre 23.03.17 (orientering strategivalg)

Resultatet av kartleggings- og analysearbeidet danner grunnlaget for omstillingssøknaden.

Det framgår av Nordland fylkeskommunes rapport "Situasjons- og konsekvensanalyse ved nedleggelse av Andøya flystasjon" at vesentlige forhold som reduksjon i kommunens inntektsgrunnlag og reell reduksjon av forsvarets kjøp hos lokalt næringsliv ikke er medtatt fullt ut.

Nordland fylkeskommune har beregnet konsekvensen av nedleggelse av Andøya flystasjon til reduksjon på 339 sysselsatte (16,47%) og reduksjon i befolkning på 677 innbyggere (13,6 %). I arbeidet med analysen har fylkeskommunen hatt begrenset tilgang på bakgrunnstall for lokale innkjøp. Det sies derfor at de indirekte sysselsettingskonsekvensene derfor sannsynligvis vil være større enn 16,47 %. Det er redegjort for dette på side 7 i analysen.

Hensikten med den strategiske utviklingsanalysen som er utarbeidet av Essensi for Andøy kommune har vært å

- identifisere kommunens konkurransefortrinn og utviklingsmuligheter
- utarbeide grunnlag for mål, satsinger og strategier for å nå omstillingsmålet

Analysedokumentet anbefaler følgende

Strategi for omstillingsarbeidet

Et omfattende strategiarbeid med stor medvirkning fra næringsliv lokalt og lokale næringslivseiere bosatt utenfor kommunen har vært gjennomført, og følgende målsettinger er prioritert i omstillingsarbeidet:

Utvikling av nye arbeidsplasser - både i eksisterende bedrifter og gjennom nyetableringer innenfor

- Primærnæringer og havbruk
- Reiseliv og opplevelser
- Teknologi og kompetanse

Samfunnsutvikling

- Skape samfunnsmessig vekst og utvikling gjennom attraktive bosted og miljø for barn og ungdom
- Attraktivt etableringssted

Nyskaping, kompetanse, samarbeid og bærekraft er gjennomgående for alle områdene.

Vedlagte forslag til omstillingssøknad bygger på anbefalingene i den strategiske utviklingsanalysen. Det søkes om en omstillingsbevilgning på 150 mill kr over en periode på 6 år. Det forutsettes en finansieringsmodell i tråd med tidligere omstillinger knyttet til Forsvaret der 90% av rammen kommer fra staten og 10% kommer fra regionalt/lokalt hold.

Andøy kommune mener de vedlagte analysene viser at omfanget og kompleksiteten er så stor at omstillingsbevilgningen det søkes om er på et minimum dersom Andøy kommune skal lykkes med omstillingsarbeidet.

Det er forventet at tilsagn om omstillingsmidler kommer i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Etter at kommunen har fått omstillingsstatus, er det planlagt blant annet folkemøte og ideprosess i ungdomsrådet for innspill i forbindelse med utarbeiding av handlingsplan for 1. gjennomføringsår.

Det er kommunestyret som må velge programstyre for omstillings-/utviklingsarbeidet og vedta handlingsplan.

Vurdering:

Rådmannen anbefaler at kommunestyret godkjenner vedlagte søknad som Andøy kommunes søknad om status som omstillingskommune.

F - 001/17 IGANGSETTING PROSESS - OMSTILLINGSPROGRAM**Andøy formannskaps enstemmige vedtak i møte 13.01.17:**

1. Formannskapet vedtar å igangsette prosess med sikte på statlig omstillingsprogram etter modell fra tidligere omstillinger i Forsvaret.
2. Næringssjefen er prosjektleder og leder omstillingsarbeidet.
3. Formannskapet vedtar at det umiddelbart igangsettes en rekrutteringsprosess for styrking av næringsarbeidet og kommunens arealplankompetanse (som kompetanseprosjekt i omstillingsarbeidet).
4. Utgifter knyttet til videre arbeid fram mot status som omstillingskommune forutsettes dekket av startbevilgning til igangsetting av omstillingsarbeidet i Andøy kommune, jfr tilsagn datert 14.12.16 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet.
5. Formannskapet supplert med representant fra partiene som ikke er representert i formannskapet er styringsgruppe inntil et omstillingsstyre er etablert.
6. Formannskapet avsetter foreløpig inntil 2,4 mill kr av startbevilgningen til videre arbeid i 2017 skissert i pkt 1-4 i saksutredningen (analyser, kartlegging, strategisk utviklingsanalyse, kompetanseprosjekt).
7. Formannskapet delegerer fullmakt til den midlertidige styringsgruppa til i samråd med Nordland fylkeskommune å disponere den statlige oppstartsbevilgningen.
8. Dette vedtaket er fattet med hjemmel i kommunelovens § 13 (hasteparagrafen), og refereres i første kommunestyremøte

Andøy kommune

Søknad om status som omstillingskommune

© Espen Rindgersem / Nature.no

Innhold

1. Søknad	2
2. Bakgrunn for søknaden	3
3. Organisering av arbeidet	4
4. Ungdomssatsing	5
5. Strategi for omstillingsarbeidet	5
6. Andøys muligheter og utfordringer.....	5
7. Presentasjon av Andøy kommune.....	6
8. Kommunal økonomi	7

1. Søknad

Andøy kommune søker med dette om status som omstillingskommune og midler til utvikling av nye arbeidsplasser som en konsekvens av at Stortinget har vedtatt nedleggelse av Andøy flystasjon.

I følge beregninger gjort av Nordland fylkeskommune er konsekvensene ved en nedleggelse av Andøya flystasjon beregnet til 339 sysselsatte. Dette inkluderer direkte og indirekte virkninger, og utgjør et bortfall av 16,47 % av den totale sysselsettingen sammenlignet med tall for fjerde kvartal 2015. Denne beregningen er gjort med basis i at alle de berørte sysselsatte flytter ut av kommunen, da det forutsettes at alle sysselsatte på flystasjonen flytter med til ny base på Evenes, samt at de indirekte berørte også flytter. Denne forutsetningen er i tråd med stortingets vedtak.

Nedgangen i befolkningen er med samme forutsetninger beregnet til å utgjøre 677 personer 10 år etter nedleggelsen. Sammenlignet med folketallet i 2016, vil dette utgjøre en nedgang på om lag 14 %. Spesielt negativt for Andøy kommune vil den store nedgangen i aldersgruppene 0-15 år og 20-66 år være.

Andøy kommune har tidligere gjennomført flere omstillinger i forbindelse med nedleggelse av forsvarsarbeidsplasser, og i den forbindelse mottatt omstillingsmidler.

Tidligere omstillinger i Andøy hadde verken det omfang eller de utfordringer som Andøy kommune nå står overfor. Det forventes at arbeidet med omstilling vil være vesentlig mer omfattende og at kostnadene vil være betydelig høyere enn ved tidligere omstillingsprosesser.

Andøy kommune vil igangsette en omstillingsprosess med varighet over seks år. I denne perioden vil behovet for omstillingsmidler være 150 millioner NOK. Midlene benyttes til å skape nye og varige arbeidsplasser innenfor de strategisk valgte områdene Andøy kommune i samarbeid med næringslivet har valgt, øke kommunens attraktivitet som bo- og etableringssted og drift av omstillingsarbeidet.

Med denne bakgrunn søker Andøy kommune om en offentlig omstillingsbevilgning på 150 mill. NOK over en periode på 6 år - fra 2017/18 - 2024. Av bruttosummen på 150 mill. NOK forventes det at det benyttes en 90/10 modell i samsvar med tidligere omstillinger i Forsvaret.

Det er utarbeidet en strategisk utviklingsanalyse som danner grunnlaget for gjennomføring av omstillingsarbeidet. Dette dokumentet ble godkjent i kommunestyret 3. april 2017 og er vedlagt søknaden. Handlingsplan vil bli utarbeidet i løpet av våren og rullert fortløpende hvert år i omstillingsperioden.

Andøy 3.april 2017

Johan H. Sølsvik
Ordfører

Kirsten Pedersen
Rådmann

Jon Gunnar Bø

2. Bakgrunn for søknaden

I forbindelse med Stortingets behandling av Langtidsplanen for forsvarssektoren (Prop. 151 S (2015-2016)), ble det 15. november 2016 vedtatt at Andøya flystasjon skal legges ned når nye overvåkningsfly er fasett inn på Evenes i 2023.

Andøy kommune ligger i Vesterålen og er den nordligste kommunen i Nordland fylke. Per 01.01.2017 var det bosatt 4908 innbyggere i Andøy, hvorav administrasjonssenteret Andenes hadde omkring 2700 innbyggere.

Andøya flystasjon og Andøya lufthavn ligger på Andenes. Andøya flystasjon er en militær flystasjon, som stasjonerer Forsvarets P-3 Orionfly. Disse flyene bidrar til å hevde norsk suverenitet i nordområdene, gjennom å kontrollere fiskeressursene og gjennomføre ubåtsøk (Forsvaret 2016). Det militære området utgjør et areal på ca. 12 000 daa, inkludert infrastruktur og areal som brukes av den sivile lufthavnen. Det meste av arealet eies av Forsvaret.

De sysselsatte på Andøya flystasjon fordeler seg på avdelingene I33 Luftving, FLO, Forsvarsbygg, Cyberforsvaret og E-tjenesten. Stortingets vedtak vil medføre en reduksjon av 272 sysselsatte ved Andøya flystasjon.

Andøy kommune har historisk sett opplevd jevn befolkningsnedgang. Siden 1970-tallet har befolkningen blitt redusert fra ca. 8000 innbyggere til dagens nivå på 4908, hvilket tilsvarer en nedgang på om lag 40 %. Siden 2008 har Andøysamfunnet vært preget av stadig færre barn og unge, samt økning i antall eldre. Per fjerde kvartal 2015 var det 2058 registrerte sysselsatte i Andøy kommune. Kommunal og statlig tjenesteyting utgjør den største næringen i kommunen med 49 % av de sysselsatte.

Ringvirkninger av nedleggelse av Andøya flystasjon

Andøy kommune hadde 4908 innbyggere pr 01.01.17. Innbyggertallet er redusert med nesten 40% siden 1979 da kommunen hadde rundt 8000 innbyggere.

Utviklingen siste 20 år (tall fra SSB pr. 01.01):

1997	2003	2007	2009	2011	2013	2015	2016	2017
5968	5477	5152	5034	5033	5024	4991	4980	4908

Endringer i forsvarets virksomhet på Andøya er hovedforklaringen på den omfattende nedgangen i folketallet i Andøy. Omstillinger i Forsvaret har gitt tap av 230 arbeidsplasser ved Andøya flystasjon i perioden 1990-2006. I tillegg er 300 soldater fjernet fra flystasjonen. Indirekte konsekvenser av omstillingen er en reduksjon av arbeidsplasser i næringslivet på ca. 350. I samme periode gikk innbyggertallet ned fra 7400 til 5200.

Gjennomsnittlige befolkningsendringer i aldersgrupper per 1 januar 2008-2017 (Kilde: SSB/PANDA):

	Andøy		Nordland		Norge	
	Vekst 2008-2017	Årlig vekst 2008-2017	Vekst 2008-2017	Årlig vekst 2008-2017	Vekst 2008-2017	Årlig vekst 2008-2017
0-5 år	-17,15 %	-2,02 %	-3,20 %	-0,36 %	4,44 %	0,49 %
6-15 år	-21,09 %	-2,57 %	-11,76 %	-1,38 %	2,21 %	0,24 %
16-19 år	2,27 %	0,35 %	-3,44 %	-0,38 %	4,16 %	0,46 %
20-66 år	-3,64 %	-0,41 %	3,85 %	0,42 %	11,35 %	1,20 %
67-79 år	23,17 %	2,40 %	31,44 %	3,09 %	37,93 %	3,65 %
80 år +	-5,15 %	-0,57 %	1,01 %	0,11 %	1,09 %	0,12 %

Det som er spesielt i tilfellet med nedleggelse av Andøya flystasjon, er at *Forsvaret her forutsetter at berørte sysselsatte følger med fra Andøy til Evenes*. Det gjør det ekstra utfordrende i og med at omstillingsarbeidet også må øke tilflyttingen til kommunen i tillegg til å skape arbeidsplasser. Regionen har lav arbeidsmarkedsintergrasjon i og med at det ikke finnes potensielle arbeidsplasser i pendleravstand til kommunen. Dette kan medføre at en større andel av de som blir arbeidsledige velger å flytte. Grunnet begrenset tilgang på bakgrunnstall for lokale innkjøp, må det tas forbehold om at de indirekte sysselsettingskonsekvensene sannsynligvis vil være større.

Den totale sysselsettingseffekten gir da et bortfall av 339 sysselsatte i Andøy kommune. Dette utgjør 16,47% sammenlignet med antall sysselsatte i kommunen i 2016.

Sysselsettingsevirkninger ved bortfall av 272 ansatte ved Andøya flystasjon med flytting som konsekvens. (Kilde: PANDA/Omstillingsmodulen).

Andøya flystasjon	Ved -272 ansatte
Ringvirkning – produksjon	-23
Ringvirkning – konsum	-44
Direkte virkninger	-272
Sum sysselsettingsevirkning	-339
Andel sysselsatte som faller bort	-16,47 %

3. Organisering av arbeidet

Prosessen mot omstillingssøknad, som inkluderer en strategisk utviklingsanalyse, er organisert med et utvidet formannskap som midlertidig omstillingsstyre. Dette interimstyret har representanter fra alle politiske partier i Andøy kommune. Arbeidet i søknadsprosessen har fra kommunens side vært koordinert av næringssjef, i samarbeid med Nordland fylkeskommune. Samarbeid med Nordland fylkeskommune, Innovasjon Norge og NAV lokalt har vært meget bra og vil være avgjørende i den videre prosessen.

Ved igangsetting av selve omstillingsarbeidet vil det velges et programstyre der både kompetanse i forhold til valgt strategi og forankring i kommunen er ivarettatt. Næringssjef vil

være programleder og programmet skal organiseres gjennom kommunal administrasjon ved å styrke egen organisasjon. Dette valget er gjort med bakgrunn i å utvikle og beholde kompetansen i kommunen etter endt omstillingsperiode.

4. Ungdomssatsing

Andøy kommunes ungdomsråd har vært inkludert i arbeidet ved at de har deltatt i utarbeidelse av strategiske satsingsområder. De skal involveres i utarbeidelse av handlingsplan og har også fått i oppgave å bestemme navnet på et eventuelt omstillingsprogram. Ungdom er definert som en viktig målgruppe innenfor bostedattraktivitet og vil være en del av det videre omstillingsarbeidet.

5. Strategi for omstillingsarbeidet

Et omfattende strategiarbeid med stor medvirkning fra næringsliv lokalt og lokale næringslivseiere bosatt utenfor kommunen har vært gjennomført, og følgende målsettinger er prioritert på lang sikt:

Utvikling av nye arbeidsplasser - både i eksisterende bedrifter og gjennom nyetableringer innenfor:

- Primærnæringer og havbruk
- Reiseliv og opplevelser
- Teknologi og kompetanse

Samfunnsutvikling

- Skape samfunnsmessig vekst og utvikling gjennom attraktive bosted og miljø for barn og ungdom
- Attraktiv etableringssted

Nyskaping, kompetanse, samarbeid og bærekraft er gjennomgående for alle områdene.

6. Andøys muligheter og utfordringer

De største mulighetene for realisering av vekst i kommunen er beliggenhet og naturgitte ressurser som gir et stort potensiale innen utvikling av reiseliv og opplevelser, samt utviklingsmuligheter innenfor fiskeri og sjømat. Andøya Space Center (ASC) med datterselskapene Andøya Test Center (ATC) og Nasjonalt senter for romrelatert opplæring (NAROM) representerer et unikt kompetansemiljø i nasjonal sammenheng og vil med dette potensiale innenfor teknologi og kompetanse derfor være en naturlig del av utviklingsarbeidet.

De største utfordringene for vekst i kommunen synes å være:

- Befolkningsutviklingen generelt - med færre unge og en aldrende befolkning
- Fiskekvoter som selges ut av kommunen, og høy etablerings terskel for unge fiskere

- Mangel på høyere utdanningstilbud og lærlingeplasser, overføring av realkompetanse
- Manglende utviklingsmiljø og felles arenaer for utveksling av erfaringer og kompetanse
- Kompetanse, planverk, støtte og veiledning i kommunal administrasjon
- Tilgang på lokal risikokapital

7. Presentasjon av Andøy kommune

Andøy kommune ligger i Vesterålen og er den nordligste kommunen i Nordland fylke. Kommunen har et areal på 656 km² og består av øya Andøya, samt deler av Hinnøya. Kommunen grenser i sør mot Sortland på Hinnøya. Videre har Andøy grenser mot Øksnes i Gavlfjorden i sørvest og mot Harstad og Torsken i Troms i Andfjorden i øst. Andenes er kommunesenteret. Andøya flystasjon, som er vedtatt nedlagt, ligger på Andenes i tilknytning til Andøya lufthavn. Andre større tettsteder er Bleik, Dverberg, Åse og Risøyhamn.

Andøya flystasjon er en militær flystasjon, som stasjonerer Forsvarets P-3 Orionfly. Disse flyene bidrar til å hevde norsk suverenitet i nordområdene, gjennom å kontrollere fiskeressursene og gjennomføre ubåtsøk (Forsvaret 2016). Det militære området utgjør et areal på ca. 12 000 daa, inkludert infrastruktur og areal som brukes av den sivile lufthavnen. Det meste av arealet eies av Forsvaret.

Kommunen har fergefri (bruforbindelse) veiforbindelse både til fastlandet og de øvrige øyene i Vesterålen. Sommertid er det fergeforbindelse fra Andenes til Gryllefjord på Senja i Troms. Flyplassen trafikkeres av Widerøe hele året. I tillegg har Norwegian direkterute til Oslo i sommermånedene. Fylkesvei 82 går fra Sortland til Andenes langs østsiden av Andøya. Fylkesveien langs vestsiden av øya har status som *Nasjonal turistveg Andøya* (58 km). Andenes havn er en fiskerihavn med stor aktivitet, med anløp av både store og små fartøy. Havnen er også utgangspunkt for turisme, primært i sommersesongen, men de siste årene også om vinteren.

Kommunen har to kommunale barne- og ungdomsskoler, en på Andenes og en i Risøyhamn. I tillegg finnes det to private montessoriskoler (barneskoler). Kommunen har full barnehagedekning, med 7 kommunale barnehager og 2 private. Andøy har også videregående skole med blant annet landslinje VG3 Romteknologi.

Andøy har et rikt kultur- og fritidstilbud i hele kommunen. Innbyggerne kan velge blant et mangfold av ulike aktiviteter. Alt fra kommunale tilbud til lokale velforeninger og aktive idrettslag. Det er over flere år gjort store løft både når det gjelder idretts- og nærmiljøanlegg.

Andøy kommune ser kultur som et viktig element i omstillingsarbeidet. Både for å sikre en god livskvalitet for folk flest og for å opprettholde bosetningen.

Kommunen er arena for flere store arrangementer som tiltrekker seg mange besøkende langt utenfor kommunens grenser. Det er stor arrangørkraft i kommunen, særlig blant ungdom. Vi kan

nevne Rock mot Rus som er en årlig rusfri rockefestival og arrangeres i år for 35. gang. Hvert år settes det opp juleteater i regi av Teaterklubb 81, nordlyset har sin egen festival "Nordlyst", og kommunen har også være vertskap for NM i stående fuglehund i 25 år.

Kommunen har med sin fantastiske natur et godt utgangspunkt for et aktivt friluftsliv. Her er gode muligheter for fysisk aktivitet og naturopplevelser for alle aldersgrupper. Det er tilrettelagt turløyper som er i bruk både sommer og vinter. Også i tilknytning til "Ti på topp" og "Telltur".

8. Kommunal økonomi

Andøy kommune har et netto driftsbudsjett på ca. 300 mill kr. Fra 2009 - 2012 var Andøy kommune i Robek-registeret, etter et akkumulert underskudd i 2007-2009 på 26,6 mill kr.

Utvikling i netto driftsresultat siste 5 år:

2012	2013	2014	2015	2016
0,4%	0,3%	-0,5%	3,0%	3,66%

I perioden 2012 - 2015 økte driftsinntektene med 7%, mens driftsutgiftene økte med 3,3%. I regnskapet for 2016 var ordinær drift (tjenester, stab/støtte) for første gang på mange år i balanse (ikke merforbruk).

Selv om resultatet i 2015 og 2016 var bedre enn tidligere år, er kommunens økonomi fortsatt krevende. Kommunen står foran store investeringer (skole, sykehjem, omsorgsboliger) i årene framover. Konsekvensene ved en nedleggelse av Andøya flystasjon er beregnet å utgjøre 340 færre sysselsatte og reduksjon i antall innbyggere med 677 personer innen 10 år etter nedleggelsen. Konsekvensen for kommuneøkonomien vil bli at kommunen får 40,4 mill (2017-kroner) mindre i frie inntekter (skatt/rammetilskudd), som vil forsterke de negative konsekvensene. En inntektsreduksjon i denne størrelsesorden vil kreve omfattende reduksjoner i kommunale tjenester og gi store utfordringer med å klare å opprettholde et forsvarlig tjenestetilbud.

Reduksjonen på ca 70 innbyggere fra 2015 til 2016 gir en konkret reduksjon i skatt/ramme for Andøy kommune på 3,5 mill kr. Usikkerheten om Andøya flystasjons framtid i fjor antas å være hovedgrunnen til at innbyggertallet gikk merkbart ned i 2016, etter at det har holdt seg relativt stabilt siden 2009. Det ble registrert uvanlig mange flyttemeldinger fra skolene 2. halvår 2016.

I prosessen med utarbeidelse av strategisk utviklingsanalyse har næringsliv, organisasjoner og ungdom i Andøy vært involvert og arbeidet har vært preget av stort engasjement, samhold og optimisme.